

NR 32/2015

**OCZEKIWANE ZMIANY
W NAUCZANIU KOŚCIOŁA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Jak pokazują systematyczne badania CBOS, po śmierci Jana Pawła II religijność Polaków powoli, ale systematycznie słabnie. Od roku 2005 do 2014 odsetek osób określających się jako niewierzące wzrósł z 4% do 8%, a odsetek w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych zwiększył się z 9% do 13%¹. Nadal jednak zdecydowana większość Polaków to osoby wierzące (92%) i mniej lub bardziej regularnie praktykujące (87%)². Mimo wysokich wskaźników religijności nasila się w Polsce proces prywatyzacji religii, czego wyrazem jest m.in. kwestionowanie zasad moralnych i obyczajowych nauczanych przez Kościół. Od roku 2005 do 2013 wzrosła akceptacja m.in. życia w związku bez ślubu, seksu przedmałżeńskiego, homoseksualizmu, rozwodów i antykoncepcji (jednocześnie jednak wbrew ogólnej tendencji do wzrostu liberalizmu obyczajowego nie maleje potępienie przerywania ciąży)³. Coraz powszechniej (nie tylko w Polsce) obserwowany rozdzźwięk między postawami wiernych a nauczaniem Kościoła, świadczący o jego słabnącym autorytecie i oddziaływaniu na życie ludzi, jest dla niego wyzwaniem. Postanowił się z nim zmierzyć papież Franciszek zwołując w październiku 2014 roku synod biskupów poświęcony rodzinie. W dokumencie końcowym („Relatio Synodi”) z III Nadzwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów zadeklarowano, że *trzeba przyjmować ludzi z ich konkretną egzystencją, umieć wspierać ich poszukiwania, umacniać pragnienie Boga i wolę poczucia się w pełni*

¹ Dane Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego potwierdzają te tendencje: w 2013 roku odsetek *dominantes*, a więc wiernych uczestniczących w niedzielnej mszy świętej po raz pierwszy od 1980 roku spadł poniżej 40% (i wyniósł 39,1%). Jednocześnie jednak rośnie odsetek *communicantes*, czyli osób przystępujących do komunii (w 2013 roku wyniósł on 16,3%).

² Por. komunikat CBOS „Zmiany w zakresie podstawowych wskaźników religijności Polaków po śmierci Jana Pawła II”, luty 2015 (oprac. R. Boguszewski).

³ Por. komunikat CBOS „Wartości i normy”, sierpień 2013 (oprac. R. Boguszewski).

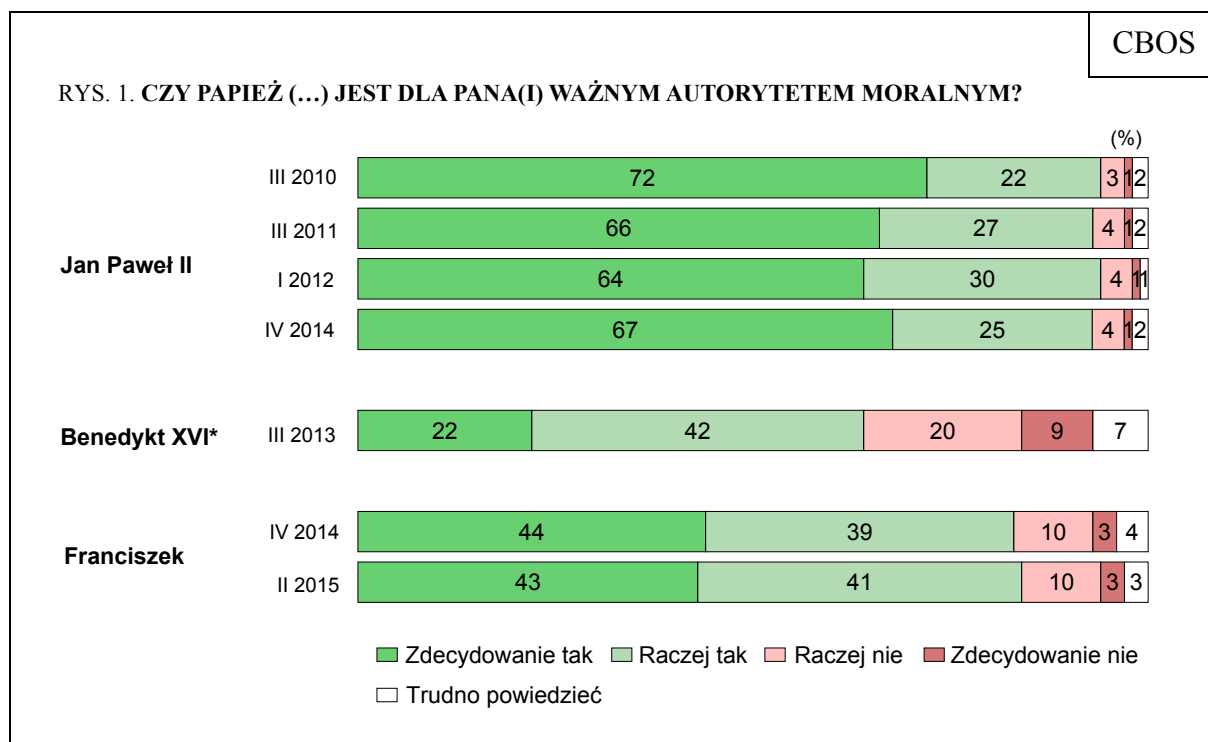
częścią Kościoła, także w tych, którzy doświadczyli niepowodzenia czy znajdują się w najróżniejszych sytuacjach⁴. Obradujący podczas synodu biskupi dostrzegli potrzebę zwiększenia dostępności i usprawnienia procedur stwierdzania przypadków nieważności małżeństwa. Rozważano także ewentualną możliwość dostępu osób rozwiedzionych, które zawarły nowe związki, do sakramentów pokuty i eucharystii, jednak ostatecznie paragrafy dotyczące tej kwestii nie uzyskały wymaganych dwóch trzecich głosów. Podobnie nie zyskał wystarczającego poparcia paragraf mówiący o traktowaniu osób homoseksualnych *z szacunkiem, współczuciem i delikatnością, bez jakichkolwiek oznak niesłusznej dyskryminacji*. Paragrafy te zostały jednak decyzją papieża opublikowane. Ubiegłoroczny synod nie kończy dyskusji nad wyzwaniami dla Kościoła w zmieniającym się świecie. Zadania stojące przed duszpasterstwem rodzin będą nadal dyskutowane i omawiane na planowanym w tym roku XIV Zwyczajnym Zgromadzeniu Synodu Biskupów. Niezależnie od ewentualnych zmian w nauczaniu Kościoła, sama zmiana języka, którym papież zwraca się do wiernych, zyskała mu powszechną sympatię.

PAPIEŻ FRANCISZEK JAKO AUTORYTET MORALNY

Ogromna większość Polaków (84%) deklaruje, że papież Franciszek jest dla nich ważnym autorytetem moralnym⁵. Po blisko dwóch latach od rozpoczęcia pontyfikatu nie widać zatem oznak rozczarowania działaniami nowego papieża. Jego autorytet nie jest wprawdzie tak niekwestionowany jak autorytet Jana Pawła II, jednak obecny papież przyjmowany jest wyraźnie lepiej niż jego poprzednik Benedykt XVI.

⁴ Nieoficjalne tłumaczenie dokumentu „Relatio Synodi” przygotowane przez KAI, dostępne na stronie Konferencji Episkopatu Polski: www.episkopat.pl

⁵ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (297) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–11 lutego 2015 roku na liczącej 1003 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

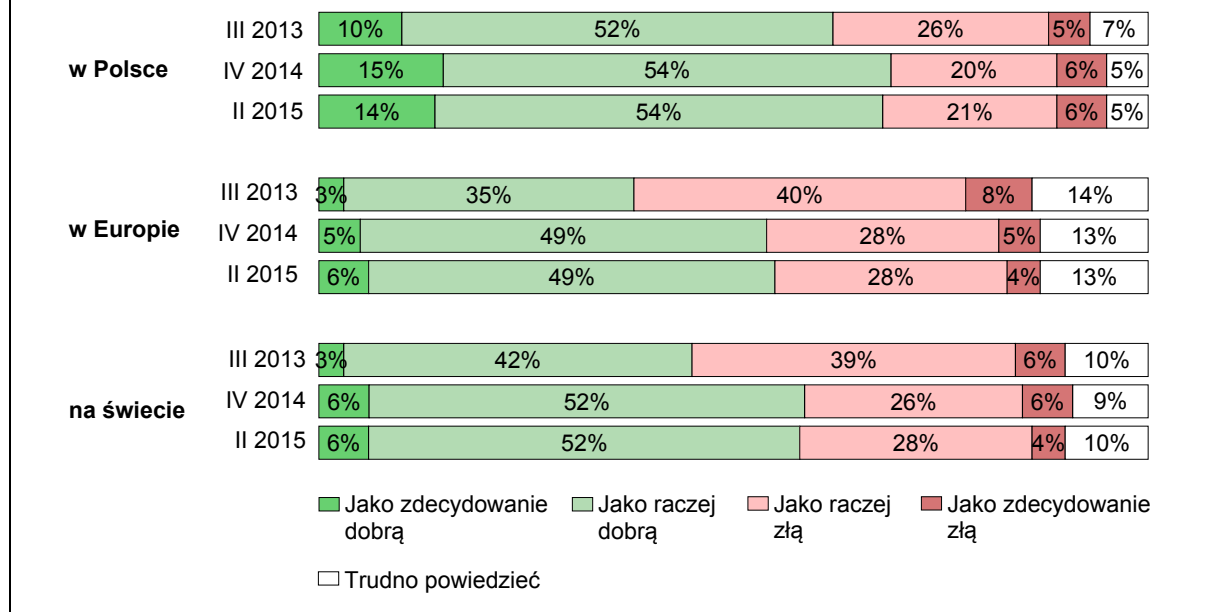
* W badaniu pytanie brzmiało „Czy papież Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu był dla Pana(i) ważnym autorytetem moralnym?”

Uznawanie papieża Franciszka za autorytet moralny zależy przede wszystkim od religijności badanych. Obecny papież jest liczącą się postacią dla zdecydowanej większości wierzących oraz przynajmniej okazjonalnie praktykujących. Jest on autorytetem moralnym także dla znacznej liczby osób niepraktykujących religijnie (55%) oraz niewierzących (49%).

OCENY SYTUACJI KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Już po roku od rozpoczęcia pontyfikatu Franciszka poprawiły się oceny sytuacji Kościoła katolickiego. Obecnie kształtują się one praktycznie tak samo jak rok temu. Większość badanych ocenia sytuację Kościoła katolickiego jako dobrą, przy czym lepiej postrzegane jest położenie Kościoła w Polsce (ogółem 68% opinii pozytywnych) niż na świecie (58%) czy w Europie (55%).

RYS. 2. JAK, OGÓLNIEM RZECZ BIORĄC, OCENIA PAN(I) AKTUALNĄ SYTUACJĘ KOŚCIOŁA

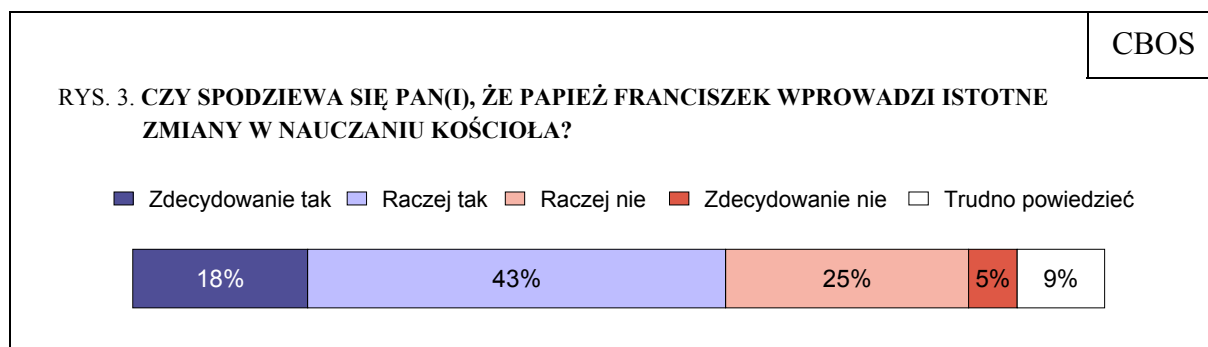
Opinie o sytuacji Kościoła katolickiego wiążą się przede wszystkim z częstotnością udziału w praktykach religijnych. Zależność ta jest najbardziej widoczna w odniesieniu do sytuacji Kościoła w Polsce. Jak można było się spodziewać, osoby regularnie praktykujące oceniają sytuację Kościoła lepiej niż te, które praktykują okazjonalnie lub w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych.

OCZEKIWANIA DOTYCZĄCE ZMIAN W NAUCZANIU KOŚCIOŁA

Początkom pontyfikatu Franciszka towarzyszyły w Polsce dość duże oczekiwania dotyczące zmian w nauczaniu Kościoła. W marcu 2013 roku blisko połowa ankietowanych (48%) deklarowała, że chciałaby, aby nowy papież wprowadził pewne zmiany w nauczaniu Kościoła. Oczekiwania w tym zakresie były zdecydowanie większe niż w 2005 roku, kiedy swój pontyfikat rozpoczynał Benedykt XVI – potrzebę zmian deklarowało wówczas 13% ankietowanych⁶.

Po dwóch latach pontyfikatu Franciszka większość badanych (61%) uważa, że obecny papież rzeczywiście wprowadzi istotne zmiany w nauczaniu Kościoła.

⁶ Por. komunikat CBOS „Ocena obecnej sytuacji Kościoła katolickiego i oczekiwania wobec nowego papieża”, marzec 2013 (oprac. R. Boguszewski).

Kiedy dwa lata temu pytaliśmy respondentów dostrzegających potrzebę reform w Kościele o to, jakich zmian oczekują, mówili przede wszystkim o liberalizacji i modernizacji Kościoła, jego większej otwartości na świat i postulowali zmiany w nauczaniu dotyczącym rodziny. Druga najczęstsza grupa wypowiedzi odnosiła się do potrzeby zmiany niektórych zwyczajów i tradycji kościelnych, w tym przede wszystkim zniesienia celibatu⁷. Uwzględniając zarówno sformułowane wówczas spontanicznie oczekiwania dotyczące zmian w Kościele, jak i kwestie omawiane podczas ubiegłorocznego synodu poświęconego rodzinie sporządziliśmy listę pojawiających się pod adresem Kościoła oczekiwań i postulatów, i prosiliśmy respondentów o ustosunkowanie się do nich. W ten sposób chcieliśmy ustalić, jak szerokie jest poparcie dla zmian w Kościele i jego nauczaniu.

Dość jednoznacznie pozytywne reakcje (80% ogółu badanych) budzi ewentualne umożliwienie osobom rozwiedzionym, które ponownie zawarły związek małżeński, przystępowania do komunii. Wśród rozwiedzionych bądź pozostających w separacji poparcie dla tego rozwiązania jest powszechne (90%) i wyrażane zdecydowanie (65% odpowiedzi „zdecydowanie tak”).

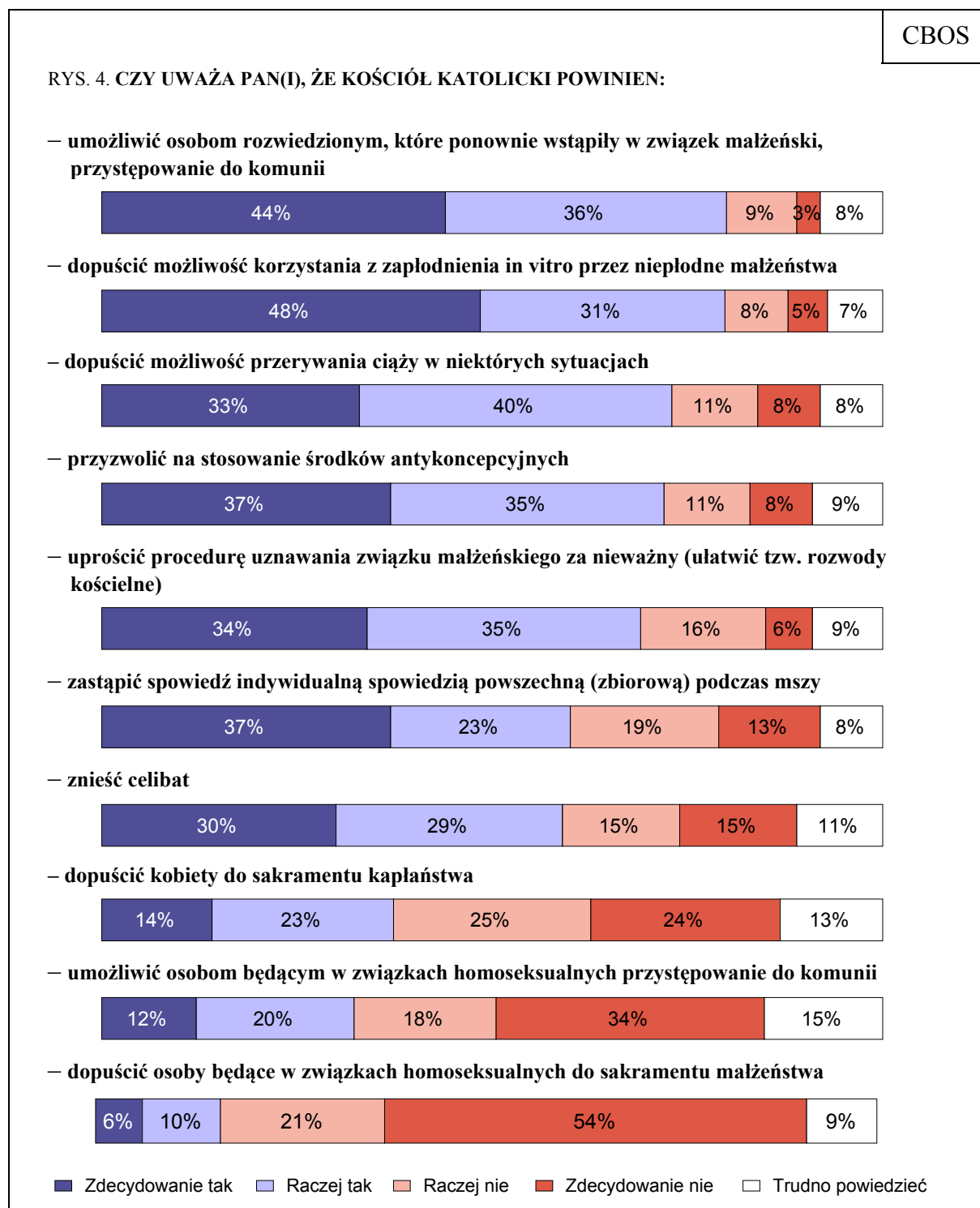
Ogromna większość badanych (79%) opowiada się za dopuszczeniem przez Kościół możliwości korzystania przez niepłodne małżeństwa z zapłodnienia *in vitro*. Jednocześnie blisko trzy czwarte uważa, że Kościół powinien zgodzić się na stosowanie środków antykoncepcyjnych (72%) oraz w niektórych sytuacjach dopuścić przerywanie ciąży (73%).

Ponad dwie trzecie respondentów (69%) jest zdania, że Kościół powinien uprościć procedurę uznawania związku małżeńskiego za nieważny.

Jednocześnie opór budzi ewentualna zmiana stosunku do osób będących w związkach homoseksualnych, oznaczająca akceptację ich sposobu życia. Trzy czwarte badanych (75%) sprzeciwia się dopuszczeniu takich osób do sakramentu małżeństwa. Z mniejszą niechęcią

⁷ Tamże.

spotyka się postulat umożliwienia osobom pozostającym w związkach homoseksualnych przystępowania do komunii – rozwiązanie to odrzuca ponad połowa ankietowanych (52%), a popiera blisko jedna trzecia (32%).

Spośród postulatów dotyczących innych zmian w Kościele z akceptacją większości badanych spotyka się zastąpienie spowiedzi indywidualnej spowiedzią powszechną (60%) oraz zniesienie celibatu (59%). Raczej sprzeciw (49%) niż akceptację (37%) budzi natomiast ewentualne dopuszczenie kobiet do sakramentu kapłaństwa.

Stosunek do zmian w Kościele i jego nauczaniu różnicuje przede wszystkim religijność badanych: częstość udziału w praktykach religijnych oraz deklaracje wiary. Jak można było się spodziewać, potrzebę zmian dostrzegają najczęściej osoby najmniej zaangażowane religijnie – sporadycznie biorące udział w praktykach religijnych lub w ogóle niepraktykujące oraz niewierzące. Niemniej jednak pewnych zmian w Kościele oczekiwałyby także znaczna część osób najbardziej zaangażowanych religijnie – praktykujących kilka razy w tygodniu oraz określających się jako głęboko wierzące. Mniej więcej co druga osoba uczestnicząca w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu opowiada się za zmianami w katolickiej etyce seksualnej: dopuszczeniem możliwości korzystania przez niepłodne małżeństwa z zapłodnienia *in vitro*, przyzwoleniem na stosowanie środków antykoncepcyjnych oraz dopuszczeniem w niektórych sytuacjach możliwości przerywania ciąży. Mniej więcej dwie piąte spośród najczęściej praktykujących popiera uproszczenie przez Kościół procedury unieważniania małżeństwa oraz umożliwienie rozwiedzionym, którzy zawarli nowy związek cywilny, przystępowania do komunii. Wśród osób określających się jako głęboko wierzące ponad połowa uważa, że Kościół powinien dopuścić możliwość stosowania zapłodnienia *in vitro* przez niepłodne małżeństwa oraz umożliwić rozwodnikom będącym w nowych związkach przystępowanie do komunii, a ponad dwie piąte opowiada się za uproszczeniem procedury uznawania związku małżeńskiego za nieważny oraz za dopuszczeniem możliwości aborcji w niektórych sytuacjach.

Deklaracje osób uczestniczących w praktykach religijnych raz w tygodniu, które są najliczniejszą kategorią w badaniach i zarazem stanowią trzon wiernych Kościoła katolickiego, pokazują, że większość z nich oczekiwałaby liberalizacji nauczania Kościoła w kwestii rodziny. Ponad trzy czwarte z nich uważa, że rozwodnikom w nowych związkach należy umożliwić przystępowanie do komunii. Blisko trzy czwarte jest za możliwością korzystania przez niepłodne małżeństwa z zapłodnienia *in vitro*. Ponad trzy piąte popiera uproszczenie procedury unieważnienia małżeństwa, przyzwolenie na stosowanie środków antykoncepcyjnych oraz możliwość przerywania ciąży w niektórych sytuacjach. Ponadto ponad połowa osób praktykujących religijnie raz w tygodniu opowiada się za zastąpieniem spowiedzi indywidualnej spowiedzią powszechną, a prawie połowa chciałaby zniesienia celibatu.

Tabela 1

Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien:	Udział w praktykach religijnych				
	kilka razy w tygodniu	raz w tygodniu	1–2 razy w miesiącu	kilka razy w roku	w ogóle nie uczestniczy
	w procentach				
– umożliwić osobom rozwiedzionym, które ponownie wstąpiły w związek małżeński, przystępowanie do komunii					
Tak	38	77	87	91	79
Nie	45	16	6	5	8
Trudno powiedzieć	17	7	8	4	13
– dopuścić możliwość korzystania z zapłodnienia in vitro przez nieplodne małżeństwa					
Tak	49	72	85	89	91
Nie	44	17	9	7	6
Trudno powiedzieć	7	11	6	4	3
– dopuścić możliwość przerywania ciąży w niektórych sytuacjach					
Tak	51	64	81	86	83
Nie	42	27	9	9	12
Trudno powiedzieć	7	9	9	5	5
– przyzwolić na stosowanie środków antykoncepcyjnych					
Tak	47	61	80	87	85
Nie	34	27	13	9	8
Trudno powiedzieć	20	12	7	4	7
– uprościć procedurę uznawania związku małżeńskiego za nieważny (ulawić tzw. rozwody kościelne)					
Tak	42	63	66	82	83
Nie	48	28	22	12	10
Trudno powiedzieć	10	9	12	6	7
– zastąpić spowiedź indywidualną spowiedzią powszechną (zbiorową) podczas mszy					
Tak	37	57	66	66	62
Nie	56	37	25	25	24
Trudno powiedzieć	7	7	9	9	14
– znieść celibat					
Tak	33	49	62	72	76
Nie	55	40	25	17	18
Trudno powiedzieć	12	11	13	11	6
– dopuścić kobiety do sakramentu kapłaństwa					
Tak	15	27	41	47	61
Nie	78	60	45	38	26
Trudno powiedzieć	7	13	14	14	13
– umożliwić osobom będącym w związkach homoseksualnych przystępowanie do komunii					
Tak	9	21	27	50	59
Nie	75	65	53	36	28
Trudno powiedzieć	16	14	20	14	13
– dopuścić osoby będące w związkach homoseksualnych do sakramentu małżeństwa					
Tak	0	8	16	25	34
Nie	93	86	74	65	51
Trudno powiedzieć	7	6	9	10	15

Tabela 2

Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien:	Deklaracje wiary		
	głęboko wierzący	wierzący	niewierzący
	w procentach		
– umożliwić osobom rozwiedzionym, które ponownie wstąpiły w związek małżeński, przystępowanie do komunii			
Tak	52	83	84
Nie	30	11	6
Trudno powiedzieć	18	6	10
– dopuścić możliwość korzystania z zapłodnienia in vitro przez nieplodne małżeństwa			
Tak	54	80	95
Nie	33	13	3
Trudno powiedzieć	13	7	2
– dopuścić możliwość przerywania ciąży w niektórych sytuacjach			
Tak	45	75	89
Nie	46	18	9
Trudno powiedzieć	9	7	2
– przyzwolić na stosowanie środków antykoncepcyjnych			
Tak	32	73	95
Nie	44	18	3
Trudno powiedzieć	24	9	2
– uprościć procedurę uznawania związku małżeńskiego za nieważny (ulatwić tzw. rozwody kościelne)			
Tak	44	71	79
Nie	43	20	15
Trudno powiedzieć	13	9	6
– zastąpić spowiedź indywidualną spowiedzią powszechną (zbiorową) podczas mszy			
Tak	37	62	64
Nie	50	31	23
Trudno powiedzieć	13	7	13
– znieść celibat			
Tak	38	59	78
Nie	56	30	14
Trudno powiedzieć	6	11	8
– dopuścić kobiety do sakramentu kapłaństwa			
Tak	16	36	67
Nie	66	52	15
Trudno powiedzieć	18	12	18
- umożliwić osobom będącym w związkach homoseksualnych przystępowanie do komunii			
Tak	15	29	72
Nie	71	55	22
Trudno powiedzieć	14	16	7
– dopuścić osoby będące w związkach homoseksualnych do sakramentu małżeństwa			
Tak	7	13	42
Nie	88	78	49
Trudno powiedzieć	5	9	9

Badania socjologiczne nie dają odpowiedzi na pytanie, czy i w jakiej mierze Kościół wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wiernych powinien się zmieniać. Niemniej jednak dostarczają danych do diagnozy sytuacji Kościoła rozumianego jako wspólnota wiernych i stanowią dobry punkt wyjścia do ewentualnej dyskusji na ten temat. Badania CBOS wskazują na postępujący rozdźwięk między nauczaniem Kościoła a postawami ludzi, np. coraz więcej osób nie widzi nic złego w zachowaniach sprzecznych z nauczaniem Kościoła – życiu w nieformalnym związku, seksie przedmałżeńskim, stosowaniu antykoncepcji. Powszechnie akceptowane jest korzystanie przez nieplodne pary z zapłodnienia in vitro. Mimo dość jednoznacznie potępianego społecznie przerywania ciąży, większość badanych dopuszcza je w niektórych sytuacjach. Nic zatem dziwnego, że większość Polaków, wśród nich także znaczna część najbardziej zaangażowanych religijnie, opowiada się za zmianami w nauczaniu Kościoła dotyczącym rodziny. Wypowiedzi i konkretne inicjatywy papieża Franciszka, w tym przede wszystkim synody (ubiegłoroczny i planowany na ten rok) poświęcone wyzwaniom duszpasterskim dla rodzin, skłaniają wiele osób do przekonania, że podczas obecnego pontyfikatu rzeczywiście zostaną wprowadzone istotne zmiany w nauczaniu Kościoła. Sam papież jest dobrze odbierany przez zdecydowaną większość Polaków, dla znacznej ich liczby, w tym także osób, które słabo identyfikują się z Kościołem, stanowi ważny autorytet moralny.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy papież Franciszek jest dla Pana(i) ważnym autorytetem moralnym?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		84	13	3	1000
Płeć	Mężczyźni	82	16	3	483
	Kobiety	86	10	4	517
Wiek	18-24 lata	78	17	5	114
	25-34	78	19	3	195
	35-44	76	19	6	174
	45-54	89	10	1	155
	55-64	88	10	2	177
	65 lat i więcej	91	5	3	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	92	6	2	400
	Miasto do 19 999	80	18	2	190
	20 000 - 99 999	79	13	8	100
	100 000 - 499 999	81	15	4	186
	500 000 i więcej mieszk.	69	25	6	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	86	8	6	208
	Zasadnicze zawodowe	89	10	1	245
	Średnie	85	12	4	306
	Wyższe	74	23	3	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	29	2	100
	Średni personel, technicy	94	2	4	42
	Pracownicy adm.-biurowi	77	17	5	65
	Pracownicy usług	90	7	3	64
	Robotnicy wykwalifikowani	84	14	2	96
	Robotnicy niewykwalifik.	81	19		38
	Rolnicy	90	7	4	48
	Pracujący na własny rach.	67	31	2	46
	Bezrobotni	86	12	3	101
	Emeryci	93	5	3	209
	Renciści	91	6	3	59
	Uczniowie i studenci	74	21	5	73
	Gospodynie domowe i inni	82	11	7	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	79	18	3	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	82	17	1	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	79	17	4	251
	prywatnym gosp. rolnym	89	7	4	45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	88	10	2	144
	Od 650 do 999 zł	87	10	3	132
	Od 1000 do 1399 zł	88	8	4	142
	Od 1400 zł do 1999 zł	82	18	1	103
	2000 zł i więcej	77	23		169
Ocena własnych war. mater.	Złe	78	17	5	138
	Średnie	88	8	4	390
	Dobre	81	16	2	473
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	90	8	2	34
	Raz w tygodniu	94	4	2	462
	1-2 razy w miesiącu	86	11	3	148
	Kilka razy w roku	76	19	6	229
	W ogóle nie uczestniczy	55	42	4	117
Poglądy polityczne	Lewica	73	25	2	143
	Centrum	86	10	4	337
	Prawica	90	9	2	315
	Trudno powiedzieć	78	16	6	205

Tabela 2

		Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) aktualną sytuację Kościoła katolickiego w Polsce?			Liczba osób
		Jako dobrą	Jako złą	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		68	27	5	998
Płeć	Mężczyźni	67	29	4	483
	Kobiety	69	25	6	515
Wiek	18-24 lata	80	14	7	113
	25-34	57	41	2	195
	35-44	59	36	6	175
	45-54	73	22	6	155
	55-64	74	21	5	176
	65 lat i więcej	71	22	7	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	73	22	5	398
	Miasto do 19 999	64	29	7	190
	20 000 - 99 999	65	26	9	100
	100 000 - 499 999	67	31	2	186
	500 000 i więcej mieszk.	63	33	4	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	73	18	9	207
	Zasadnicze zawodowe	70	25	5	244
	Średnie	69	27	4	306
	Wyższe	60	36	4	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	40	2	100
	Średni personel, technicy	71	29		42
	Pracownicy adm.-biurowi	58	38	4	65
	Pracownicy usług	47	44	9	64
	Robotnicy wykwalifikowani	73	21	6	96
	Robotnicy niewykwalifik.	59	38	4	38
	Rolnicy	79	21		48
	Pracujący na własny rach.	59	30	10	47
	Bezrobotni	68	29	3	101
	Emeryci	73	21	7	209
	Renciści	77	19	4	58
	Uczniowie i studenci	86	9	5	72
Gospodynie domowe i inni	64	25	11	59	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	69	28	3	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	28	6	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	38	6	251
	prywatnym gosp. rolnym	74	26		45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	67	31	2	144
	Od 650 do 999 zł	64	31	4	132
	Od 1000 do 1399 zł	65	26	9	142
	Od 1400 zł do 1999 zł	76	21	3	103
	2000 zł i więcej	64	33	3	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	65	29	6	138
	Średnie	67	26	7	388
	Dobre	70	27	4	473
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	78	16	7	34
	Raz w tygodniu	80	16	4	460
	1-2 razy w miesiącu	69	25	6	148
	Kilka razy w roku	51	44	5	230
	W ogóle nie uczestniczy	52	42	6	117
Poglądy polityczne	Lewica	57	39	4	143
	Centrum	71	25	3	335
	Prawica	76	21	4	315
	Trudno powiedzieć	58	31	11	205

Tabela 3

		Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien umożliwić osobom rozwiedzionym, które ponownie wstąpiły w związek małżeński, przystępowanie do komunii?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		80	12	8	996
Płeć	Mężczyźni	79	13	8	481
	Kobiety	82	12	7	514
Wiek	18-24 lata	79	11	10	114
	25-34	88	9	3	194
	35-44	81	11	7	175
	45-54	79	13	8	154
	55-64	80	15	5	175
	65 lat i więcej	73	14	14	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	77	16	7	399
	Miasto do 19 999	80	13	7	189
	20 000 - 99 999	79	9	12	99
	100 000 - 499 999	83	9	8	184
	500 000 i więcej mieszk.	88	6	6	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	73	15	12	208
	Zasadnicze zawodowe	81	13	6	244
	Średnie	82	12	5	305
	Wyższe	83	9	8	238
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	7	9	97
	Średni personel, technicy	76	15	9	42
	Pracownicy adm.-biurowi	91	7	3	65
	Pracownicy usług	83	10	7	64
	Robotnicy wykwalifikowani	90	5	4	96
	Robotnicy niewykwalifik.	81	18	2	37
	Rolnicy	76	20	4	48
	Pracujący na własny rach.	80	12	9	45
	Bezrobotni	80	13	7	102
	Emeryci	75	13	12	208
	Renciści	74	23	3	59
	Uczniowie i studenci	75	14	11	73
	Gospodynie domowe i inni	83	11	6	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	86	9	6	130
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	77	14	9	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	87	8	6	249
	prywatnym gosp. rolnym	78	22		45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	85	11	5	143
	Od 650 do 999 zł	80	12	7	132
	Od 1000 do 1399 zł	77	12	11	142
	Od 1400 zł do 1999 zł	85	10	5	103
	2000 zł i więcej	87	9	4	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	74	17	9	138
	Średnie	82	12	7	390
	Dobre	81	11	8	468
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	45	17	32
	Raz w tygodniu	77	16	7	460
	1-2 razy w miesiącu	87	6	8	148
	Kilka razy w roku	91	5	5	230
	W ogóle nie uczestniczy	79	8	13	116
Poglądy polityczne	Lewica	89	3	8	142
	Centrum	81	12	6	336
	Prawica	78	16	6	314
	Trudno powiedzieć	76	13	12	204

Tabela 4

		Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien przyzwolić na stosowanie środków antykoncepcyjnych?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		72	19	9	995
Płeć	Mężczyźni	72	19	9	481
	Kobiety	72	19	9	514
Wiek	18-24 lata	72	22	6	114
	25-34	81	13	5	195
	35-44	83	12	5	175
	45-54	69	19	12	155
	55-64	70	21	9	174
	65 lat i więcej	57	26	17	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	24	11	394
	Miasto do 19 999	73	18	9	190
	20 000 - 99 999	68	18	13	100
	100 000 - 499 999	78	15	7	186
	500 000 i więcej mieszk.	86	8	5	124
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	55	28	17	204
	Zasadnicze zawodowe	70	19	10	244
	Średnie	75	17	7	306
	Wyższe	85	11	4	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	82	14	4	100
	Średni personel, technicy	73	25	2	42
	Pracownicy adm.-biurowi	84	12	3	65
	Pracownicy usług	89	8	2	64
	Robotnicy wykwalifikowani	76	15	9	96
	Robotnicy niewykwalifik.	77	16	7	37
	Rolnicy	57	32	11	48
	Pracujący na własny rach.	84	8	8	47
	Bezrobotni	70	20	9	102
	Emeryci	60	22	18	205
	Renciści	62	34	4	57
	Uczniowie i studenci	70	20	10	73
Gospodynie domowe i inni	77	12	11	59	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	75	20	5	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	79	13	8	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	85	11	4	251
	prywatnym gosp. rolnym	57	35	7	45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	25	6	143
	Od 650 do 999 zł	71	21	8	131
	Od 1000 do 1399 zł	69	17	14	142
	Od 1400 zł do 1999 zł	76	13	11	103
	2000 zł i więcej	85	11	3	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	66	23	10	137
	Średnie	71	19	10	388
	Dobre	74	17	9	471
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	47	34	20	33
	Raz w tygodniu	61	27	12	458
	1-2 razy w miesiącu	80	13	7	148
	Kilka razy w roku	87	9	4	229
	W ogóle nie uczestniczy	85	8	7	117
Poglądy polityczne	Lewica	87	8	5	143
	Centrum	76	16	8	336
	Prawica	64	27	8	313
	Trudno powiedzieć	68	16	15	203

Tabela 5

		Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien uprościć procedurę uznawania związku małżeńskiego za nieważny (ułatwić tzw. rozwody kościelne)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		69	22	9	998
Płeć	Mężczyźni	70	21	9	482
	Kobiety	68	23	9	515
Wiek	18-24 lata	68	23	9	114
	25-34	71	23	7	195
	35-44	70	23	6	174
	45-54	62	25	13	156
	55-64	75	17	8	175
	65 lat i więcej	67	21	12	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	26	9	398
	Miasto do 19 999	70	21	9	190
	20 000 - 99 999	70	20	10	99
	100 000 - 499 999	71	20	9	186
	500 000 i więcej mieszk.	77	15	8	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	71	18	10	207
	Zasadnicze zawodowe	71	19	10	245
	Średnie	71	22	7	305
	Wyższe	63	27	9	240
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	29	12	100
	Średni personel, technicy	71	24	5	42
	Pracownicy adm.-biurowi	67	27	6	65
	Pracownicy usług	87	9	4	64
	Robotnicy wykwalifikowani	74	19	7	96
	Robotnicy niewykwalifik.	62	30	8	37
	Rolnicy	59	32	9	48
	Pracujący na własny rach.	77	17	6	45
	Bezrobotni	72	16	11	102
	Emeryci	69	20	11	208
	Renciści	63	28	10	58
	Uczniowie i studenci	65	21	14	73
	Gospodynie domowe i inni	76	21	3	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	63	28	9	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	75	23	1	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	73	18	9	249
	prywatnym gosp. rolnym	59	30	11	45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	74	19	7	143
	Od 650 do 999 zł	75	19	6	132
	Od 1000 do 1399 zł	71	20	9	141
	Od 1400 zł do 1999 zł	70	20	10	103
	2000 zł i więcej	75	22	3	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	19	10	138
	Średnie	69	21	9	389
	Dobre	69	23	9	471
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	42	48	10	34
	Raz w tygodniu	63	28	10	460
	1-2 razy w miesiącu	66	22	12	148
	Kilka razy w roku	82	12	6	229
	W ogóle nie uczestniczy	83	10	7	116
Poglądy polityczne	Lewica	81	12	7	141
	Centrum	71	23	7	337
	Prawica	66	25	8	315
	Trudno powiedzieć	63	21	16	205

Tabela 6

		Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien znieść celibat?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		59	30	11	995
Płeć	Mezcyźni	56	32	12	480
	Kobiety	61	29	10	515
Wiek	18-24 lata	43	43	14	114
	25-34	62	27	11	195
	35-44	66	25	9	174
	45-54	58	35	7	155
	55-64	63	27	11	174
	65 lat i więcej	56	31	14	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	53	36	10	394
	Miasto do 19 999	60	31	9	190
	20 000 - 99 999	53	29	18	99
	100 000 - 499 999	64	24	12	187
	500 000 i więcej mieszk.	71	21	8	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	42	15	204
	Zasadnicze zawodowe	60	29	12	243
	Średnie	62	30	9	306
	Wyższe	67	24	9	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	70	22	8	100
	Średni personel, technicy	57	34	9	42
	Pracownicy adm.-biurowi	77	18	4	65
	Pracownicy usług	66	17	17	64
	Robotnicy wykwalifikowani	57	28	15	96
	Robotnicy niewykwalifik.	58	32	10	38
	Rolnicy	49	40	11	48
	Pracujący na własny rach.	76	19	4	45
	Bezrobotni	56	35	9	102
	Emeryci	58	29	13	207
	Renciści	48	44	9	57
	Uczniowie i studenci	37	48	15	73
Gospodynie domowe i inni	54	36	10	59	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	29	6	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	64	27	9	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	69	19	13	250
	prywatnym gosp. rolnym	52	36	12	45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	52	39	9	144
	Od 650 do 999 zł	49	30	21	131
	Od 1000 do 1399 zł	63	30	7	142
	Od 1400 zł do 1999 zł	64	25	11	103
	2000 zł i więcej	67	26	7	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	39	9	137
	Średnie	62	25	12	388
	Dobre	58	32	10	471
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	55	12	33
	Raz w tygodniu	49	40	11	460
	1-2 razy w miesiącu	62	25	13	148
	Kilka razy w roku	72	17	11	228
	W ogóle nie uczestniczy	76	18	6	116
Poglądy polityczne	Lewica	75	19	6	142
	Centrum	60	28	12	336
	Prawica	55	38	7	314
	Trudno powiedzieć	52	30	18	202

Tabela 7

		Czy uważa Pan(i), że Kościół katolicki powinien umożliwić osobom będącym w związkach homoseksualnych przystępowanie do komunii?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	52	15	996
Płeć	Mężczyźni	31	56	13	480
	Kobiety	34	49	17	516
Wiek	18-24 lata	32	58	10	114
	25-34	39	49	12	195
	35-44	45	43	12	172
	45-54	29	55	17	156
	55-64	29	57	15	176
	65 lat i więcej	21	56	22	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	65	13	397
	Miasto do 19 999	31	55	13	190
	20 000 - 99 999	27	54	19	97
	100 000 - 499 999	44	41	16	187
	500 000 i więcej mieszk.	56	26	18	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	19	63	19	204
	Zasadnicze zawodowe	18	65	17	245
	Średnie	37	52	12	305
	Wyższe	53	33	14	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	56	30	14	100
	Średni personel, technicy	23	65	12	42
	Pracownicy adm.-biurowi	56	34	9	65
	Pracownicy usług	30	57	13	64
	Robotnicy wykwalifikowani	24	58	18	96
	Robotnicy niewykwalifik.	27	60	13	37
	Rolnicy	15	83	2	46
	Pracujący na własny rach.	42	49	9	45
	Bezrobotni	25	56	19	102
	Emeryci	25	56	19	208
	Renciści	23	58	19	59
	Uczniowie i studenci	41	48	11	73
	Gospodynie domowe i inni	36	46	18	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	49	12	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	40	20	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	50	12	249
	prywatnym gosp. rolnym	15	83	2	42
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	20	63	17	143
	Od 650 do 999 zł	28	60	12	132
	Od 1000 do 1399 zł	26	57	16	140
	Od 1400 zł do 1999 zł	42	40	19	103
	2000 zł i więcej	50	37	13	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	61	14	135
	Średnie	25	57	17	389
	Dobre	40	46	13	472
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	75	16	34
	Raz w tygodniu	21	65	14	459
	1-2 razy w miesiącu	27	53	21	146
	Kilka razy w roku	50	36	14	229
	W ogóle nie uczestniczy	59	28	13	116
Poglądy polityczne	Lewica	61	24	15	142
	Centrum	32	54	14	337
	Prawica	26	63	10	312
	Trudno powiedzieć	22	55	23	205